

Călin Pinteă

DOR DE ATHOS

Lebăda Neagră
Iași, 2024

Cuprins

Predoslovie (<i>Arhimandritul Athanasie, Starețul Schitului românesc Prodromu, Sfântul Munte Athos</i>)	7
Metafora Athos	
Gânduri la o pre-Față (<i>Părintele Constatin Necula</i>)	11
Prolog	17
Capitolul 1	
Un șirag de perle: Marea... Dohiariu... Țărmul... Xenofont...	19
Capitolul 2	
Văzduhul... Rusikon... Cerul... și un sfânt (de fapt, doi)	37
Capitolul 3	
Alte nestemate: Xiropotamu... Kareia... Cutlumuș...	53
Capitolul 4	
Învățătorul, Protaton și un inedit tovarăș de visare	73
Capitolul 5	
Trei ucenici îmbujorați de lumina lui Hristos: Pustnicul Lucian, Anahoretul Nicodim, Părintele Nicolae	91

Capitolul 6

Patru flori și tot atâtea șoapte de iubire:
Konstamonitu, Zografu, Hilandar și Esfigmenu 119

Capitolul 7

Vatoped, crăiasa de la malul mării, și *Părintele Meu* 141

Capitolul 8

Sfântul din raiul de la Colciu 179

Capitolul 9

Două garoafe și un grădinar 201

Capitolul 10

Pleoape însetate de lumină:
Mănăstirile Ivion, Caracalu, Filoteu 223

Capitolul 11

Într-un munte de credință: Schitul Lacu 237

Capitolul 12

Un izvor cu apă vie (Agheasma Sfântului Athanasie)
și o oază de spiritualitate (Marea Lavră) 249

Capitolul 13

Schitul Prodromu, un legământ de iubire cu Cerul 267

Capitolul 14

Despre puritatea harului în imagini:
o lecție de iconografie cu Părintele Matei 285

Capitolul 15

Un sfeșnic aprins în noapte: Părintele Iulian 303

Capitolul 16

Un bibliotecar în tinda raiului, Părintele Gherasim 315

Capitolul 17

Între cult și cultură pe Taborul athonit 369

Capitolul 18

Florile pustiei 393

Capitolul 19

Locuri pe unde se trece din iubire în iubire:

Mănăstirile Sfântul Pavel, Dionisiu, Grigoriu și Simonos Petras 405

Capitolul 20

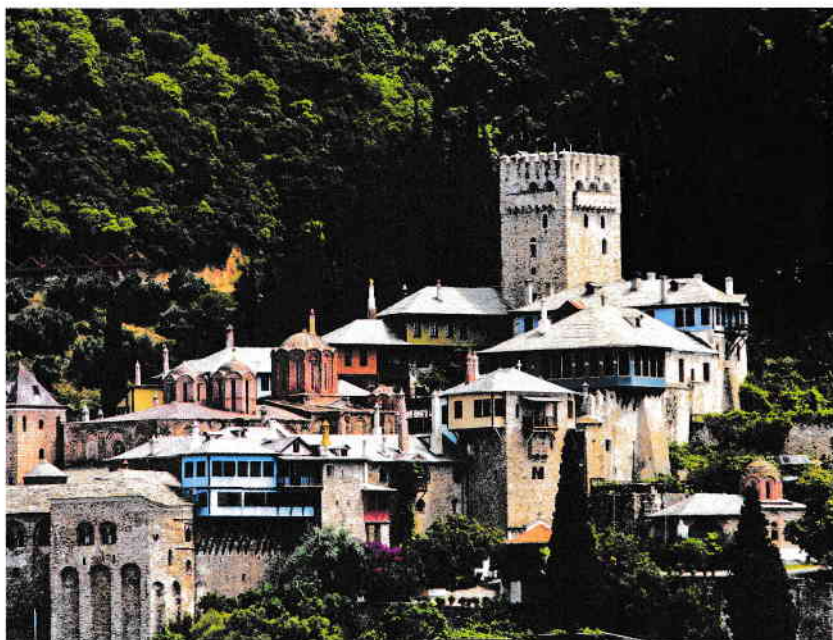
Spre care casă? 439

Epilog 449

Capitolul 1

Un șirag de perle: Marea... Dohiaru... Țărnul... Xenofont...

„Uniți prin tăcere, înveșniciți de priviri.”

Mănăstirea Dohiaru

ândva demult, sufletul meu sălășluia probabil într-o scoică multicoloră aflată în iatacul valurilor înspumate. Poate că acolo mi s-au colorat ochii după limpezimea lor, iar briza mi-a fost încă de la începuturi leagăn, scut, alint.

Marea este, pentru mine, o prelungire a sufletului. Cupaj miraculos de seducție și cedare, cruzime și candoare, când blândă ca îmbrățișarea mamei,

când efervescentă ca șampania, nemărginirea scânteietoare este în același timp tandrețe, șoaptă și suspin. Când îi sorb aerul sălbatic, simt cum mă scald în lumină, și sunt vrăjit, răpit, pasional.

Recunosc, am fost operat pe cord deschis de un val. De fapt, sunt malul mângâiat de acest sărut muiat în lacrimi, care trezește sufletul și îl înalță. Valurile sunt șipote de gânduri, taine, vise și regrete: vin de nicăieri și te împresoară, atârnându-ți coliere înspumate pe glezne ori pe brațe. Sunt capricioase, te mai și resping uneori, dar de cele mai multe ori te îmbrățișează. Dispar când te aștepți mai puțin, apoi reapar brusc, aparent ca dintr-o visare, dăruindu-ți șiraguri flamboaiante, zâmbete și scoici. Deși se alintă între ispită și canon, au profunzime, farmec ațâțător, iar când te sărută...

Iubesc marea mai presus de cuvinte. În fața ei, mă înfățișez ca o luntre pasională sau ca un țârm care adoră să fie frământat de ape. Îmi plac ochii ei în care se reflectă cerul, adâncul lor halucinant urzit din umbre și lumină, și-aș zăbovi la nesfârșit în poala ei admirând grația cu care își dezmiardă veșmintele înspumate.

M-am predat de mult în brațele ei tandre cu miros sărat și mângâietor al cerului. Cum? Treptat: la început am descoperit efluviul miraculos de nisip, apă, stânci și mult, mult cer în jur, apoi botezul cu foșnetul marin, un ritual intim dificil de povestit, și-n cele din urmă acel jurământ de iubire întărit de strălucire și culoare. Pe urmă, legătura noastră s-a consfințit în timp și m-a făcut să sper că-i pot fi cândva poem ori măcar susur tainic.

Ador marea pentru că este simbolul infinitului și libertății absolute. Ea știe cel mai bine ce înseamnă setea năvalnică de libertate, fiindcă nu are opreliști, iar întinderile nesfârșite îi mijlocesc puterea. Mă simt legat și de briza ei, delicata companioană cu scoică la rever ce mi-a vorbit întâia oară despre nemărginire. Îi simt îmbrățișarea când îmi răvășește părul, ba chiar și-atunci când revarsă asupra mea fini stropi răzvrățiți, fiecare fremătând a neliniște și sare.

O fi doar zvon de inimi sau pasiune înflăcărată? Atracție ardentă sau cântec de sirenă? De câte ori mă-ncearcă asemenea întrebări, îmi amintesc de șoapta muzei Calliope: „Implică-te: năluca unei iubiri nu te poate împlini mai mult decât iubirea.”

De pe puntea superioară a vasului „Axion Estin” care mă transporta spre Athos, marea părea un șevalet pe care cineva combinase toate nuanțele de albastru și verde. Plină de cochetărie, aceasta își schimba din când în când **toaleta**, trecând de la o rochiță bleumarin pe care o purta în voluptuosul larg **către** un dress-code elegant, o rochie cu reflexii de smarald, anume creată **pentru** podiumul de premiere aflat la mal. Elegantă, în mod cert, dar parcă... **indecent** de străvezie.

Ouranopoli, sătucul de pescari care constituie locul de plecare pentru toți **pelerinii** care vor să ajungă pe Sfântul Munte, rămăsese undeva departe în urmă, **la fel** și frământările mele și temerile – de fapt, „toată grija cea lumească”. Undeva spre miazănoapte era Olimpul. Dinspre miazăzi veghea Athonul. Muntele zeilor, față în față cu muntele îngeresc. Mai departe spre sud, dincolo de încordarea ochiului, se aflau Smyrna, patria lui Homer, Miletul, tărâmul lui Thales, și Efesul, obârșia divinului Heraclit. Nici nu ai crede că melegurile **unde** odinioară se ridicau statui idolilor și adăpostesc acum plămânul spiritual al Înfrățirii muntelui cu marea au reprezentat dintotdeauna o atracție irezistibilă asupra omului, fertilizându-i emoțiile și dăruindu-i un survol de nebănuit al spațiului fizic. Așa că nu este întâmplător faptul că monahii athoniți au ales acest loc binecuvântat pentru a împleti cuiburi de adorație și evlavie, râvnă și pastorație. Pe acest tărâm, guvernează două trinități: una, lemn, natură, piatră, pentru curioșii care vor să mai bifeze o țintă în albumul de fotografii și alta, inimă, suflet, încredințare, pentru cei ce doresc să-și umple ulciorul inimii cu rugăciunea curată. Erudiția își are limitele ei în marea aventură de cunoaștere a universului tainic, iar acest ținut sfânt demonstrează că, ajuns la capătul cunoștințelor sale, omul poate avea șansa de a descoperi ținutul miraculos unde Divinitatea i se prelinge în suflet și îi dezvăluie mireasma eternității.

Mănăstirile s-au împărțit între ele astfel încât muntele să poată da onor soarelui pe toată durata zilei: zece pe coasta de est, când răsare, și alte zece pe partea vestică, atunci când, ostenit, se retrage dincolo de zare. Sunt vestigii neprețuite, încă de pe vremurile când oamenii ademeneau minunile să-și facă

sălaş în inimile lor. Aici și-au dat mâna, ca să se prindă în hora ideilor, mistica, hermeneutica, artele și scriitura, muze ce au găsit pe tărâmul spiritualității un loc minunat de înfrățire. Este meleagul firescului și al măsurii. Locul unde suspinul „iartă-mă” restaurează primatul gleznei care articulează pasul înainte. La început, starea instaurată poate avea iz de asceză, dar în timp se preschimbă în licoare tămăduitoare.

Cine ar putea vorbi mai bine despre parfumul delicat al trăirilor spirituale decât acest decorativ ceresc zămislit din seninul luminii, unde rugăciunea este expresia supremă a libertății sufletului? Detaliile arhitecturale completează effluviul declanșat, transformându-se într-un spectacol mereu proaspăt care trezește curiozitatea ochiului, dar și dorința de a intra în miezul acestui inefabil nesfârșit, prilej de regăsire a esențelor, răgaz al oricărui suflet ostenit.

Lăcașurile de cult sunt entități aparte, fiindcă pentru înălțarea lor nu sunt suficiente materialele de construcții: după cum se știe, fundația lor se încheagă sub ocrotirea rugăciunii, zidurile cresc la adăpostul psalmilor, cupolele se poleiesc cu lacrimi, iar picturile din interior se întrupează având binecuvântarea sfinților din icoane. Aceste lucruri sunt receptate chiar și de cei neobișnuiți cu practica liturgică, dar simt că dincolo de iscusința creatorilor acestor bijuterii arhitecturale, mai presus de percepția senzorială itinerantă, este prezent *acel ceva* care transcende limitele rațiunii pure, dar mângâie și dăltuiește puțin câte puțin sufletul.

Athosul este locul unde totul devine posibil, unde pietrele aparent neînsuflețite absorb lumina. Taina devine un sărut al Cerului, iar încredințarea, balama la poarta înțelesului. Ce seduce în mod deosebit este faptul că armoniile frumosului nu sunt doar o anexă ornamentală a miracolului întrupat ori un spor de creativitate artistică, ci constituie și o punte către lumina din interior. În celebrul său *Jurnal intim*, o bijuterie de analiză interioară, Henri Amiel amintește posibilitatea *de a exista într-o formă pură*. Fără să fi vizitat vreodată Muntele Sfânt, a intuit probabil rugăciunea isihastă ca emoție cristalizată.

Priveam în jur cu un neastâmpăr al ochilor care gusta din plin farmecul incandescent ce îmi tăia răsuflarea: aveam în dreapta marea cu pleoape de argint și gust de veșnicie, în stânga peninsula athonită care își dezvăluia treptat marile splendori arhitecturale, iar deasupra cerul vindecător de albastru, unde pescărușii despicau aerul cu săgețile lor ascuțite. Țipătul lor etala bucurie pură. Oare erau bucuroși că ne vedeam din nou?

Sorbeam cu nesaț din mireasma zilei, mă impregnam de peisajul multicolor și dezmiardam aerul cu degetele, ca un orb. Eram una cu cerul, cu apa străvezie, cu suspinele valurilor ce mi se așezau pe buzele croșetate de vânt. Aveam o senzație de armonie profundă, dificil de exprimat. Oare de unde venea acel sentiment iradiant care îmi umplea sufletul și mă făcea să simt că vin din depărtări... acasă? Aflând probabil de întoarcerea fiului risipitor (a mea cumva?), natura tăiase *vițelul cel gras*: poienile erau îmbrăcate în rochițe multicolore, din nori lumina era toarsă în fire lucitoare, iar țărmlul se costumase ca de bal. Până și Athonul – după cum vedeam în depărtare – purta cușma albă de sărbătoare.

Doamne, așa cum m-am priceput mai bine, mi-am acordat instrumentele pentru marele concert. Voi participa și eu oare? Încerc să fiu, atât cât se poate, un ucenic de menestrel. Rogu-te, îngăduie-mă iar.

Soarele își declama aparenta victorie asupra cerului, dovadă miile de vapori incandescenți care îi purtau trena, învăluind băncuța pe care stăteam cu o maramă cristalină de sidex primordial. Aveam hainele umede, așa că m-am mutat sub o copertină a feribotului unde se mai adăposteau vreo câțiva pelerini. Alături, câțiva tineri vociferau gălăgios, intervenind unul peste celălalt și înviorând ambianța cu zâmbetele lor. Da, poate că făceau puțină notă discordantă cu atmosfera sobră de pe punte, dar era nevoie și de ceva zurgălăi. Fără să vreau, m-am lăsat sedus de farmecul lor juvenil și am gustat din exuberanța cu care își manifestau trăirile la vederea primelor chiliuțe de pe tărâmul athonit. În scurt timp am dedus că erau studenți la Facultatea de teologie din Sibiu și veniseră cu *profu'* de dogmatică în pelerinaj la mănăstiri. Nu le lipsea buna-cuviință, nici respectul față de monahii care le treceau prin preajmă, ba chiar aș spune că erau depozitarii unor emoții neverbalizate, dar trăite cât se poate de intens.

La un moment dat, unul dintre ei a intervenit în discuție, aproape țipând:

— Uitați-vă în față: ne apropiem de primul așezământ monastic. Hai să facem o poză de grup cu Mănăstirea Dohiaru.

Sugestia fiind acceptată unanim, s-au bulucit lângă balustrada vasului și, cum niciunul nu se dădea dus din cadru, au căutat din priviri pe cineva care să immortalizeze momentul. M-am conformat zâmbetului rugător al unuia dintre ei,

i-am lăsat să-și aranjeze ținuta (bărbile, mai ales), apoi am făcut o sumedenie de poze cu telefoanele lor.

În timp ce restituaiam un iPhone de ultimă generație proprietarului său, am îndrăznit să fac o remarcă discretă, cu jumătate de glas:

— Trebuie să știți că nu am ajuns încă la Mănăstirea Dohiaru. Mai avem până acolo cam un sfert de oră.

Unul dintre băieți m-a privit surprins, cu oarecare neîncredere:

— Sunteți sigur? Eu am citit atent ghidul de călătorie. Uitați, dacă vreți vă arăt și dumneavoastră.

Cu mișcări sigure și-a extras o cărțuție din gentuță, a răsfoit-o puțin, dar mimica feței sale trăda faptul că ceva nu era în regulă. Alura sa de *baby rocker* se risipise subit, lăsând în loc o mutrișoară candidă, îmbietor de savurat.

— Se pare că aveți dreptate, mi-a spus încurcat, pozele mănăstirii nu seamănă cu ceea ce avem în față. Atunci cui aparțin zidurile astea?

— Este arsanaua Zografului.

— Iar clădirile acelea mici care se întrezăresc printre copaci sunt chiliile monahilor?

— Da.

De fapt sunt porțile raiului, fiindcă orice chilioară mijlocește pregustarea înălțimilor, iar necuprinsul rugăciunii prefigurează universul ceresc.

— Cum spuneți că se numește acea... sarsa...?

— Termenul *arsana* definește portul unui schit sau al unei mănăstiri. Este bine că ați prins în imagini acest loc, fiindcă pentru noi românii are o semnificație aparte.

S-a așezat alături de mine pe banca unde stăteam și m-a întrebat sfios, aproape rugător:

— N-ați vrea să îmi dați câteva detalii? Știți, am mai citit câte ceva, dar puținul timp avut la dispoziție nu mi-a îngăduit să mă documentez așa cum aș fi vrut.

Ochii lui mari, candoarea și nerăbdarea pe care nu le disimula m-au determinat să mă transform pe dată într-un uncheș sfătos:

— Să încercăm un reper istoric pentru început: imediat după victoria de la Vaslui, drept mulțumire pentru ajutorul Cerului în război, Ștefan cel Mare

a ridicat aici la malul mării un turn înalt, cu far pentru corăbii. Asta era prin a doua jumătate a secolului al XV-lea.

— Adică după 1475, a intervenit zâmbind băiatul, arătându-mi că stăpânește rigoarea datelor.

— Da, așa este, am surâs la rândul meu, bucurându-mă în sinea mea de vioiciunea interlocutorului. Acest fapt este consemnat de o placă de marmură amplasată inițial pe clădirea arsanalei, apoi mutată în interiorul turnului. Apoi, la aproape jumătate de secol, Bogdan al III-lea, fiul domnitorului trecut în sinaxare, a ridicat un zid de apărare cu înălțimea de 24 de metri, fapt atestat de pisaniile care se păstrează încă în formă originală, dar și de o inscripție aflată în aripa de sud, deasupra ușii de intrare. Sunt *amintiri în piatră* care pot depune mărturie despre evlavia celor doi conducători, aici la porțile de intrare în „Grădina Maicii Domnului”.

— Bine, dar mănăstirea unde este? Am văzut poze cu ea în mai multe atlase.

— Se află la aproximativ cinci kilometri de țărșm, undeva pe crestele colinelor din fața noastră. Cele două edificii sunt legate între ele printr-un drum de care, pavat în stil roman de către meșterii domnilor moldoveni. Este – nota bene – singura cale de comunicație terestră pietruită care s-a mai păstrat din acele timpuri.

— Așadar, prima mănăstire pe care o s-o vedem este...

— Dohiariu. Nici nu se putea o gazdă mai bună care să dezvăluie minunățiile Sfântului Munte.

— Dacă nu greșesc, sinonimul cuvântului dohiar este chelar, adică persoana care păstrează cheile pivniței și se ocupă cu aprovizionarea.

— Exact. Sălașul a fost înființat pe la sfârșitul secolului al X-lea de către Eftimie, un ucenic al Sfântului Athanasie care fusese *dohiaris* la Marea Lavră, adică răspundea de rezervele alimentare ale stabilimentului monastic și aproape sigur această ascultare i-a dat numele.

— Abia aștept să văd mănăstirea. Se află la malul mării?

— Da, este poarta principală de intrare pe Sfântul Munte și nu-i cu nimic mai prejos decât Arcul de Triumf din capitala Franței, ba chiar pare mai impresionantă după gustul meu. La venire, închinătorii sunt întâmpinați de statuile arhanghelilor Mihail și Gavril, ocrotitorii mănăstirii, apoi se pot îndrepta spre biserica mare pe o alee în pantă, mărginită de portocali și plante exotice. Sălașul de cult se întinde de la malul mării până pe vârful unei coline terasate

și e vegheat de un turn majestuos. Este o adevărată încântare să îi privești paraclisele și lucarnele pictate în vișiniu, albastru-cobalt, oranj sau roz trandafiriu. *Katholikonul* – adică biserica mare – a fost zidit din temelii de Alexandru Lăpușneanu, apoi, în cea de-a doua domnie a sa, acesta și-a continuat donațiile, construind trapeza (adică încăperea pentru servirea masei), turnul de apărare, zidul de incintă, o parte dintre chilii și a finanțat pictarea bisericii în maniera școlii cretane. Personal, când privesc detaliile arhitecturale, parcă văd în fața ochilor Mănăstirea Slatina de la noi.

— Am vizitat necropola Lăpușnenilor de mai multe ori și abia aștept să le compar, s-a îmbătoșat tânărul pelerin trecându-și degetele prin păr. Așadar, avem de-a face cu una dintre ctitoriile domnitorilor români.

— Da, iar șirul acestora continuă aproape peste tot aici, pe Sfântul Munte. Revenind la Dohiariu, să remarcăm faptul că șef al lucrărilor de refacere a fost Teofan al II-lea, cel ce a stat pe scaunul Mitropoliei Moldovei timp de aproape 35 de ani. Este înmormântat în pridvorul bisericii și vegheat din partea dreaptă a pronaosului de Alexandru Lăpușneanu, doamna sa Ruxandra și fiii lor, pictați cu aureolă de sfinți. Vedeți ce frumos se înlănțuie milosteniile în familie: la arsanaua de care tocmai ne-am desprins avem contribuția marelui Ștefan, acolo și-apoi aici a fiului său Bogdan, care la rândul său a insuflat mecenatul urmașului său Alexandru, căsătorit cu Ruxandra, fiica lui Petru Rareș, și el un binefăcător al acestui loc.

— Observ că istoria acestei mănăstiri este strâns legată de cea a Țării Moldovei. Ați ajuns deja la Dohiariu sau știți aceste informații din cărți?

— Am avut șansa de a veni aici în mai multe rânduri, dar prima întâlnire cu acest așezământ monastic a fost tulburătoare, pentru că nu mai avusesem ocazia să mă aflu în fața unui fragment din Sfânta Cruce a Mântuitorului. Apoi, suita de daruri cerești a continuat cu moaștele Sfântului Gură de Aur, ale Sfântului Ioan Botezătorul și ale multor alți sfinți, cu o piatră de pe Golgota, dar mai ales cu una dintre cele mai minunate reprezentări ale Maicii Domnului: *Gorgoepicusa*, adică „Grabnic Ascultătoarea”, în fața căreia se cântă zilnic Paraclisul Maicii Domnului. Icoana este o minunăție, un izvor continuu de tămăduiri și alinare, fiind recunoscută pentru faptul că se apleacă asupra rugăciunilor femeilor care nu pot aduce pe lume prunci. Pictura în frescă a fost încorporată într-un paraclis și poate de aceea conferă o stare de intimitate paradizică, unică, pe care îmi este greu să o descriu.

Mă emoționasem fără să vreau, ca de fiecare dată când vorbesc despre ceva foarte drag, iar timbrul vocii îmi devenise ușor tremurat. Aveam un nod în gât și, fără să știu de ce, îmi era dificil să continui discuția. Noroc cu interlocutorul meu care izbucnise gălăgios:

— Fraților, priviți în dreapta: mănăstirea care se vede trebuie să fie Dohiariu. Alinierea la babord.

Băieții și-au făcut iar o sumedenie de poze, i-am ajutat și eu mascându-mi stângăcia, apoi s-au risipit pe vas la povești. Nici nu am apucat să mă reaşez bine la locul meu ferit de soare, că am și fost interpellat de o voce (deja cunoscută):

— Îmi permiteți să mă așez lângă dumneavoastră?

— Sigur, sunt cele mai bune locuri posibile pentru cei care doresc să exploreze coasta cu privirea, i-am răspuns zâmbind tânărului meu companion.

Îmi plăcea băiatul: era cam de vârsta fetelor mele, cu părul lunguț la spate, fruntea înaltă și ochii limpezi ca iezerul de munte. Firavele fire de barbă, pe care le alungea în permanență, nu îi puteau lua nimic din aerul ingenuu de adolescent dezmiardat de vârstă.

— Dacă am înțeles bine, ați fost de mai multe ori pe Athos, m-a interpellat sfios, fără să îmi caute privirea. Pot să vă întreb de cât timp durează... legătura asta? Iertați-mă dacă par iscoditor, dar îmi doresc să știu cât mai multe despre destinația noastră.

O, dragul meu, probabil că abia erai venit pe lume când am pășit în „Grădina” pentru prima oară. Au trecut 21 de ani de la acea întâlnire minunată cu locul în care îngerii coboară să ungă rănile cu mir. De atunci pictez atât de multe amintiri și gânduri... Adesea mă întreb cât e vis, cât e realitate?

— Să tot fie niște ani de atunci. Contează mai puțin câți sunt la număr, important este că sunt din nou aici.

— Cum a fost când... vreau să spun, întâia oară? Privesc în jur și mă complexește tot ce ne înconjoară.

— La fel a fost și pentru mine, ba mai mult, sentimentul de nesaț vibrează în continuare, domnule...

— Dragoș, Mama mi-a spus că am fost puit din dragoste. De acolo numele. Ăăă, vorbeam de prima întâlnire.

— Mi-au plăcut, în ciuda faptului că nu-i chiar ușor să te obișnuiești cu programul nocturn al slujbelor, regimul culinar mai auster ori căratul în spate al bagajelor, în linii mari cu o altă dimensiune a existenței.

De fapt, a fost cu adevărat dragoste la prima vedere. Nici nu mai știi ce m-a impresionat mai mult: Căldura cu care am fost întâmpinat? Farmecul estetic al locașurilor de cult? Cascada efluviilor sentimentale? Sau faptul că mi-am regăsit sufletul golit de tot ce m-a durut? Oricum, sentimentul s-a păstrat în timp, ba mai mult, îl simt crescând.

Și ar mai fi ceva: cred sincer că Athosul este locul cel mai potrivit în care poți să-L chemi pe Dumnezeu alături și să-i spui: Doamne, hai să lucrăm în vie.

— Abia aștept să pun piciorul pe tărâmul ăsta sfânt. Parcă încep să simt ceva din spiritul locului.

— Mă bucur. Sunt convins că impresiile ulterioare vor fi și mai favorabile.

Ai să vezi că două lucruri te vor seduce încă de la început: caracterul itinerant al demersului spiritual, mai viu decât experiențele cu care cred că ești obișnuit, și mijlocitorii adevărului revelat, unici, incredibili parteneri de drum. Dacă în cazul primei seducții vei constata că unele călătorii pot avea loc dincolo de timp și spațiu, cea de-a doua îți va prilejui întâlniri cu câțiva grădinari ai „Grădinii Maicii Domnului” ce se pot oglindi în inimile celorlalți. Ei bine, pentru toate acestea există un singur cuvânt: răpire.

— Se spune că, de fiecare dată, *la plecare* ești altul. Asta înseamnă că omul se transformă într-o oarecare măsură?

— Aș minți dacă aș spune că am venit aici pentru autodefinire spirituală sau datorită vreunui imbold compulsiv de a mă cocoța cât mai sus pe piramida lui Maslow. Cred că a fost un summum de curiozitate, cunoaștere și certificare, ce se stârnise în urma lecturii unei cărți. Însă ce a urmat *după* mi-a întrecut toate așteptările.

— Și... ați revenit.

Am revenit pentru că mi-era dor.

Am revenit pentru că aveam rămase gesturi de dragoste nedăruite.